

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

תוכן

- א. מאי כמצליף מחוי רב יהודה כמנגדנא.....1
- ב. כשהוא מזה אינו מזה על הכפורת אלא כנגד עוביה של כפורת.....2
- ג. אחת אחת ואחת ... אחת ושבע ... שלא ישעה בהזאות ... דלא מנה ולא טעה.....2
- ד. שלש עשרה שופרות היו במקדש ... הן בני יונה.....2
- ה. השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים.....4

דף נה.

א. מאי כמצליף מחוי רב יהודה כמנגדנא

כבר התבאר בדף נג: שצורת הזית הכהן הגדול בין הבדים ועל גבי הפרוכות היתה "כמצליף".

י"א¹ שפירושו שהיה מזה כשורה שיהיו זו למטה מזו זו תחת זו כמי שמכה והולך מתחיל מן הכתפים והולך למטה². וי"א³ שלא היה צריך לכוין שיהיו כסדרן, אלא "כמצליף" פירושו באחת של מעלה מצדד גב ידו למטה ומזה כלפי מעלה. ובשבע של מטה מצדד גב ידו למעלה ומזה כלפי מטה. וי"א⁴ שפירושו כמלקה הזה שפעמים הוא מגביה ידו ופעמים שהוא מורידה וכלן במקום אחד כך היה זה למעלה ולמטה בהגבהת יד ובהורדתה וכולן בפני הכפרת וכשהוא נותן למטה מצדד ידו למעלה. וי"א⁵ שהכונה שכל אלו ההזיות אינו מתכוין בהן להזות לא למעלה ולא למטה, אלא כמצליף.

¹ רש"י במשנה

² ודע שהזאות אלו של פרים הנשרפים לא בעינן דומיא דהזאת פר ושעיר של יוה"כ וראיה לדבר מההיא דאמרין (בדף נ"ז) א"ר אלעזר בר יוסי אני ראיתיה ברומי והיו עליה כמה טיפי דמים של פר העלם דבר של צבור ופריך ודלמא דפר ושעיר של יוה"כ נינהו ומשני דחזינהו דעבידי שלא כסדרן ע"כ. הרי מבואר בהדיא דיש חילוק בין הזאות דיוה"כ לשאר הזאות ונראה דטעמא דמלתא הוא משום דגבי הזאות דיוה"כ כתיב על פני הכפורת ולפני הכפורת וכן גבי שעיר כתיב על הכפורת ולפני הכפורת הרי שחלקן הכתוב להזאות הללו שיש מהם על הכפורת ויש מהם לפני הכפורת וכבר הכריחו חכמים דעל הכפורת לאו דוקא וכדתנן לא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה וכדאיתא (בדף כ"ה), וכיון דליכא מעלה ומטה בהזאות אלו א"כ למאי הלכתא פלגינהו רחמנא להני הזאות וכתב דהאחת תהיה על הכפורת והז' אל פני הכפורת אלא ודאי משום דבעינן שיהיו זו למטה מזו כשורה ותהיה אחת למעלה מכולם שעליה רמו הכתוב על פני הכפורת וגבי שעיר על הכפורת והז' האחרות זו למטה מזו ואי הוה כתיב שם שמונה פעמים הוה אמינא דליכא קפידא בסדרן השתא דכתיב אחת ושבע להכי פלגינהו שיהיו כסדרן אבל גבי פרים ושעירים הנשרפים דלא פלגינהו קרא להזאות דהא כתיב יזה שבע פעמים לא בעיין כסדרן. משנה למלך הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יג.

³ מובא ברא"ש בשם תוס'

⁴ עיין מלאכת שלמה יומה ה ג

⁵ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג הלכה ה

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ב. כשהוא מזה אינו מזה על הכפורת אלא כנגד עוביה של כפורת

ההזיות שהזה הכהן הגדול בתוך קודש הקדשים בבית ראשון מזה שמונה הזיות בין בדי הארון, קרוב לשטח העליון של הכפורת בטפח⁶ שנאמר ולפני הכפורת יזה וגו', וי"א⁷ שעמד בין הבדים.

ג. אחת אחת ואחת ... אחת ושבע ... שלא יטעה בהזאות ... דלא מנה ולא טעה

בכל ההזיות שהיה מזה הכהן הגדול אחת למעלה ושבע למטה, מפי השמועה למדו שזה שנאמר שבע פעמים יזה יתר על הזייה ראשונה, וכך היה מונה אחת, אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע, ולמה מונה ככה שמא ישכח⁸ וימנה הזייה ראשונה מכלל השבע. לפיכך אם לא מנה ולא טעה אינו מעכב.

דף נה:

ד. שלש עשרה שופרות היו במקדש ... הז בני יונה

במקדש כלומר בעזרה⁹ היה לפני השולחנים תמיד שלש עשרה תיבות, כל תיבה כמין שופר, עגולה ועקומה, רחבה למטה וצרה למעלה כדי שישליכו לתוכן ולא יהיה אפשר ליקח מהן בנחת.

⁶ רמב"ם שם פרק ג הלכה ה

⁷ לשון הרא"ש והרמב"ם משמע שאינו אלא מזה בין הבדים אך לא הזכיר שעמד

⁸ קשה דלמה פסק כר"א דאמר כן בפרק הוציאו לו [דף נ"ה א] ולא פסק להומרא בשל תורה כר"י דפליג עליה ונפקא ליה מקרא דזיה דלדידיה אף על גב דלא מנה ולא טעה לא מהני כדאמרו שם. וי"ל דבירושלמי אמרו בשם ר"י הק' טעמא דשמא ישכח וכיון דבגמ' דידן ובגמ' דירושלמי פליגי בסברת ר"י ור"א אית ליה בבירור הכי דטעמא משום שמא ישכח לא שבקינן מאי דאמר ר"א בודאי משום מאי דמספקא לן אדאמר ר"י. לחם משנה ועוד דק"ל ר"א ור"י ההלכה כר' יוחנן כר' יוחנן ור"י בירושלמי שהוא חיברו איתא התם דקאמר איהו מ"ש ר' אלעזר בתלמוד דידן לפיכך תפסינן עיקר, דבתלמוד דידן לא היה ר"י בעצמו שם ומפי השמועה נזכרו שמועותיו והם הפוכות. בן ידיד

⁹ רמב"ם ושקל הקודש הלכות שקלים פרק ב הלכה ב

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

תיבה ראשונה – לשקלי שנה זו, ומי שלא הביא שקלו באדר, מביאו כל השנה ונותנו באותו שופר וכשיגיע אחד מן השלשה פרקים שתורמין את הלשכה נותנן בלשכה ונתרם עם שאר הכסף שבלשכה.

שניה – לשקלי שנה שעברה, שהיו נופלין לשירי הלשכה, ולכן לא נתנוהו יחד עם שקלי שנה זו שהולך לקרבנות.

תיבה שלישית – לכל מי שיש עליו קרבן שתי תורים או שני בני יונה אחד עולה ואחד הטאת כגון זב וזבה ויולדת ומטמא מקדש ושבועת ביטוי ושבועת העדות ומצורע כשהם עניים, משליך דמיהן לתיבה זו, וכל אחת היתה צוררת מעותיה בפני עצמה כדי שלא יקריב משל אחת ב' הטאות או ב' עולות, ולא היו מפרשין איזה מעות לחטאת ואיזו לעולה אלא סמכו על הכהן שיקרא להן שם¹⁰.

רביעית – לכל מי שיש עליו עולת העוף בלבד שמביא תורים או בני יונה משליך דמיה לתיבה זו.

חמישית – למי שהתנדב מעות לקנות בהן עצים למערכה, אבל מי שהתנדב עצים יכול להביא עצים ויכול להביא דמיהן ולתת לשופר.

ששית – למי שהתנדב מעות ללבונה.

שביעית – למי שהתנדב זהב לכפורת, כלומר רקועי פחים צפוי לבית קדש הקדשים. וי"א לכלי שרת שהמזרקות נקראין כפורי זהב, אבל המתנדב כסף או נחשת או ברזל לא עשו לו שופר, אלא מביאין בלשכת בדק הבית.

שמינית – למותר הטאת כגון שהפריש מעות לחטאתו ולקחו הטאת והותיר מן המעות כגון שהוזלו טלאים, או שאבדו והפריש אחרים ונמצאו הראשונים שיש אופנים שיפלו לנדבה ישליך השאר לתוכה. ומקריבין אותו לעולה.

תשיעית – למותר אשם, כגון אשם גזלות אשם מעילות אשם שפחה חרופה אשם תלוי, שהפריש ולקח והוזלה הבהמה או שאבד והפריש אחרת, כנזכר לגבי הטאת.

עשירית – למותר קיני זבים וזבות ויולדות ומטמא מקדש ושבועת ביטוי ושבועת העדות ומצורע כשהם עניים, שהלכה למשה מסיני הוא דהמפריש

¹⁰ וסומך על הכהנים שבודאי יקריבוהו בו ביום ואוכלת בקדשים לערב שהזקה שאין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל המעות שבשופר ויקריבו כנגדן קינים, ואין הכהנים חוששין שמא מתה אחת מהן ונמצא דמי הטאת מתה מעורבת כאן שכל הטאת שלא נודעה מיתת בעליו מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים.

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מִסְכַּת יוֹמָא

מעות לקינים ומת והניח מעות סתומין יפלו לנדבה. וכן אם הפריש מעות ונתותרו ולא ערבבוהו עם מותר הטאת כיון שכאן הוא א' עולה וא' הטאת וגם הוא עופות ולא בהמה לא רצו לערבבו.

אחת עשרה – למותר קרבנות נזיר, שגם בזה הל"מ שאם הפריש מעות סתומין ומת יפלו לנדבה.

שתים עשרה – למותר אשם מצורע, אך לא לקרבנות מצורע, כיון שבמצורע אין הל"מ שמותר קרבנותיו לנדבה ורק באשם לבדו.

שלש עשרה – למי שהתנדב מעות לעולת בהמה. וכן אם אמר הרי עלי מנה או סלע לנדבה סתם.

שופרות אלו היו מונחין בעיגול נמצא שופר הראשון של תקלין חרותן סמוך לשופר האחרון של נדבה.

אך לא עשו שופר לחטאות ואשמות ועולות ושלמים, שכל אלו א"א ליתן בשופר שהבעלים עריך לבא לסמוך עליהן ולהתודות, על חטאת עון חטאת. ועל אשם עון אשם. ועל עולה עון לקט שכחה ופאה, וכן שלמים טעונים סמיכה. וכן לא תקנו שופר למנחה¹¹ שהיה שם אדם הממונה על הסלתות והי מצוי ליקח ממנו כל שעה, והשופרות לא היו אלא לדברים שאינם מצוים.

ה. השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא

קיים

השולח חטאתו¹² ממדינת הים, מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים, במה דברים אמורים בחטאת העוף, או בחטאת בהמה של אשה שהרי אינה בת סמיכה. אבל חטאת האיש אין מקריבין עד שיסמוך, ואם אינו לבא מפני חליו או סיבות אחרות¹³ מקריבין בלא סמיכה.

¹¹ ואף על פי שלא הי' ממונה אלא על מנחת נסכים ולא על מנחת נדבה בפ"ע מ"מ דברים מצויים הם ומה"ט לא תקנו שופר לאומר הרי עלי יין או שמן

¹² רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ד הלכה יד

¹³ שהרי ערל וטמא משלחין קרבנותיהן, ללא סמיכה כיון שאי אפשר בעניין אחר. ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קלא סעיף לד